

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра товарознавства, експертизи та торговельного підприємництва

СИЛАБУС

ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ ТА ПАЛИВНО-МАСТИЛЬНІ МАТЕРІАЛИ /
VEHICLES, FUELS AND LUBRICANTS

Інформація про викладача	
Викладач	Шарко Віталій
Науковий ступінь	доктор економічних наук
Вчене звання	професор
Посада	професор кафедри товарознавства, експертизи та торговельного підприємництва
Адреса кафедри	м. Вінниця, вул. Соборна 87, каб. 50
Контактний телефон	067 954 25 43
Е-mail:	vorfahr@ukr.net; v.sharko@vtei.edu.ua
Електронна сторінка курсу в системі дистанційного навчання	
Інформація про освітній компонент	
Статус компонента	Вибірковий
Освітній ступінь	Бакалавр
Навчальний рік	2026/2027
Анотація курсу	Метою вивчення освітнього компонента «Товарознавство. Транспортні засоби та паливо-мастильні матеріали» є формування у здобувачів вищої освіти знань щодо теоретичних, методологічних і практичних підходів до товарознавчої оцінки паливно-мастильних матеріалів та технічного стану транспортних засобів, їхньої будови, експлуатаційних характеристик та безпечності, конструктивних особливостей основних вузлів, агрегатів і систем, принципів ідентифікації транспортних засобів. Завданням освітнього компонента є вивчення класифікації та набуття практичних навичок щодо характеристики різних видів транспорту як специфічної галузі господарства та матеріального виробництва, асортименту, властивостей та вимог до якості й умов зберігання паливно-мастильних матеріалів.
Мова викладання	Українська мова
Результати навчання	– розуміння загальної характеристики, класифікації автомобільного, залізничного, повітряного та водного видів транспорту; – знання спеціальної термінології, що стосується транспортних засобів та паливно-мастильних матеріалів; – знання будови, конструктивних особливостей та призначення основних видів транспортних засобів, їхніх вузлів, агрегатів та систем; – знання експлуатаційних властивостей та основних технічних характеристик транспортних засобів та паливно-мастильних

	матеріалів; – знання асортименту транспортних засобів та паливно-мастильних матеріалів; – знання вимог до якості, технічного стану і безпеки автотранспортних засобів та паливно-мастильних матеріалів; – вміння аналізувати сучасний асортимент автотранспортних засобів та паливно-мастильних матеріалів; – вміння визначати вузли, агрегати і системи автотранспортних засобів; – вміння визначати робочий об'єм двигуна внутрішнього згорання автомобілів; – вміння виконувати розрахунки гальмівного шляху, початкової швидкості гальмування, освітленості об'єкта і сили світла фар автомобіля; – вміння проводити ідентифікацію та оцінювати безпеку автотранспортних засобів та паливно-мастильних матеріалів; – вміння проводити товарознавчу оцінку технічного стану автотранспортних засобів та паливно-мастильних матеріалів; – формулювати і оформлювати протокол за результатами товарознавчої оцінки.
--	---

Тематичний план та оцінювання результатів навчання

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	Усього годин / кредитів	з них				
		лекції	практичні заняття	самостійна робота здобувачів		
Тема 1. Класифікація та загальна характеристика транспорту	8	2	2	4	ВПЗ, В, УД, Т	5
Тема 2. Класифікація і характеристика колісних транспортних засобів	10	2	2	6	ВПЗ, В, УД, Т	5
Тема 3. Будова, конструкція та принципи роботи основних вузлів автотранспортних засобів	10	2	2	6	ВПЗ, В, УД, Т	5
Тема 4. Двигуни автотранспортних засобів	10	2	2	6	ВПЗ, В, УД, Т	5
Тема 5. Ідентифікація автотранспортних	10	2	2	6	ВПЗ, В, ДП	5

засобів						
Тема 6. Безпечність та технічний стан автотранспортних засобів	8	2	2	4	ВПЗ, В, ДП	5
Тема 7. Асортимент та особливості торгівлі автотранспортними засобами	10	2	2	6	ВПЗ, В, ДП	5
Тема 8. Залізничний транспорт	10	2	2	6	ВПЗ, В, ДП	5
Тема 9. Повітряний та водний види транспорту	10	2	2	6	ВПЗ, В, ДП	5
Тема 10. Ринок моторних палив і масел в Україні	10	2	2	6	ВПЗ, В, ДП	5
Тема 11. Характеристика якості моторних палив і масел, що виробляються в Україні	10	2	2	6	ВПЗ, В, УД, Т	5
Тема 12. Методи аналізу паливно-мастильних матеріалів	8	2	2	4	ВПЗ, В, УД, Т	5
Тема 13. Нормативна база системи контролю якості моторних палив	10	2	2	6	ВПЗ, В, УД, Т	5
Тема 14. Альтернативні палива: виробництво у світі та в Україні	8	2	2	4	ВПЗ, В, УД, Т	5
Тема 15. Оцінка якості альтернативних палив	8	2	2	4	ВПЗ, В, УД, Т	5
Тема 16. Зберігання, транспортування, маркування палив та масел	8	2	2	4	ВПЗ, В, УД, Т	5
Тема 17.	8	2	2	4	ВПЗ, В, ДП	5

Характеристика автозаправних станцій в Україні						
Індивідуальне завдання	24			24	ІЗ	15
Разом	180/6	34	34	112		100
Підсумковий контроль – екзамен						
Поточний контроль / критерії оцінювання	Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах: ВПЗ – виконання практичних завдань – 2 бали; В – відповідь на практичних заняттях – 1 бал; УД – участь у дискусії – 1 бал; Т – тестування – 1 бал; ДП – доповідь та презентація – 2 бали; ІЗ – індивідуальні завдання – 15 балів (участь у наукових заходах: курси на платформі Prometheus або на інших сервісах – 5 балів; участь у засіданнях дискусійного клубу, виступи з доповідями та публікація тез – 10 балів). Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів. Критерії оцінювання встановлені відповідно до Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти http://www.vtei.com.ua/doc/2024/dok/8.pdf.					
Основні літературні та інформаційні джерела	1. Радченко Л.О., Льовшина Л.Д. Товарознавство непродовольчих товарів : навч. посіб. Харків. 2019. 943 с. 3. Чабанний В.Я., Черновол М.І., Солових Є.К. та ін. Паливо-мастильні матеріали, технічні рідини та системи їх забезпечення : навч. посіб. Кропивницький : ЦНТУ, 2022. 486 с. 4. Жалкін Д.С., Жалкін С.Г., Пузир В.Г., Анацький О.О. Локомотивні експлуатаційні матеріали : навч. посіб. Ч. 2. Оливи та мастила. Харків : УкрДУЗТ, 2022. 135 с. 5. Ткачук В.В. Техніко-економічний розрахунок виробництва біодизельного палива : Колективна монографія. Жешув : Жешувська політехніка імені І. Лукасевича, 2019. Розділ 7. Техніко-економічний розрахунок виробництва біодизельного палива. С. 83-89 6. Про затвердження Методики товарознавчої експертизи та оцінки колісних транспортних засобів : Наказ Міністерства юстиції України та Фонду державного майна України від 24.11.2003 № 142/5/2092 зі змінами та доповненнями станом на 18.11.2025. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1074-03 7. ДСТУ 3649:2010. Колісні транспортні засоби. Вимоги щодо безпечності технічного стану та методи контролювання. [Чинний від 28.12.2010]. Офіц. вид. Київ : Держспоживстандарт України. 2010. 32 с. 8. ДСТУ ISO 3779:2012. Колісні транспортні засоби. Номер ідентифікаційний транспортного засобу (VIN). Зміст і структура (ISO 3779:2009, IDT). [Чинний від 2012-12-28]. Офіц. вид. Київ : Держспоживстандарт України. 2012. 10 с. 9. ДСТУ ISO 3780:2012 Колісні транспортні засоби. Код міжнародний ідентифікаційний виробника (WMI). Зміст і структура (ISO 3780:2009, IDT). [Чинний від 2012-12-28]. Офіц. вид. Київ : Держспоживстандарт України. 2012. 10 с. 10. ДСТУ ISO 4030:2012 Колісні транспортні засоби. Номер ідентифікаційний транспортного засобу (VIN). Розташування та спосіб					

	нанесення (ISO 4030:1983, IDT). [Чинний від 2012-12-28]. Офіц. вид. Київ : Держспоживстандарт України. 2012. 7 с. 12. Ідентифікація транспортних засобів. URL: http://cons.parus.ua/d.asp?r=06A5C1fab06ea1a04a595b51bd759a599b03d
Політика освітнього компонента	
Організація навчання	Організація освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти. Аудиторні заняття з освітнього компонента проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті ВТЕІ ДТЕУ. https://m.vtei.edu.ua/?redirect=0 Вимоги щодо організації навчання: 1. Сумлінне виконання розкладу занять з освітнього компонента (здобувачі вищої освіти відвідують заняття в обов'язковому порядку; здобувачі, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються). 2. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до практичних занять, якісне і своєчасне виконання завдань та обов'язкове виконання самостійних завдань, наданих викладачем. 3. Користування мобільними пристроями під час заняття лише з дозволу викладача і тільки з навчальною метою. 4. Здобувач вищої освіти може ознайомлюватись із своїми оцінками та накопиченими балами в особистому електронному кабінеті, що міститься у вільному доступі. 5. Можливість перескладання будь-якого експрес-контролю в разі отримання незадовільної оцінки. Згідно з робочою програмою освітнього компонента окремі теми або їх питання викладаються на лекційних заняттях, інші – вивчаються здобувачами самостійно. Вивчення доцільно розпочати з ознайомлення з програмою курсу, а потім переходити до послідовного вивчення окремих тем. Самостійна робота здобувачів повинна проводитися у двох напрямках: – з питань тем освітнього компонента, які розглядалися під час аудиторних занять; – з питань тем освітнього компонента, які повністю передбачені для самостійного вивчення, необхідно опрацювати та засвоїти матеріал у відповідності з робочою програмою. Для кращого засвоєння матеріалу доцільно по кожній з тем і підтем скласти конспект. Перевірка виконання самостійної роботи проводиться викладачем на практичних заняттях, а також виноситься на поточний контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних навчальних занять.
Інтеграція ІІІ в освітній процес	Інтеграція ІІІ в освітній процес здійснюється відповідно до Політики застосування штучного інтелекту (ІІІ). Згідно пункту 3. Політики застосування штучного інтелекту (ІІІ) правила для здобувачів: 3.1. Дозволене використання ІІІ (як допоміжного інструменту) 3.1.1. Планування та генерація ідей Використання ІІІ для мозкового штурму, пошуку нових ідей для теми тез (з обов'язковим додаванням у запит посилань на україномовні джерела за тематикою дослідження). 3.1.2. Допомога в дослідженнях Узагальнення великих наукових статей або звітів для швидкого розуміння

їхньої суті. Важливо: це не замінює необхідності самостійного прочитання та критичного аналізу ключових джерел.

Пошук релевантної літератури або джерел (з обов'язковою подальшою перевіркою їх існування та достовірності, оскільки ШІ може вигадувати джерела).

3.1.3. Покращення власного тексту

Перевірка граматики, орфографії та пунктуації у власноруч написаному тексті.

Перефразування власних складних речень для покращення ясності та стилю.

Переклад фрагментів тексту з іноземних джерел з обов'язковим подальшим редагуванням, оскільки автоматичний переклад часто буває неточним.

3.2. Заборонене використання ШІ (що вважається порушенням академічної доброчесності)

Наступні дії є суворо забороненими і розглядаються як грубе порушення принципів академічної доброчесності, що прирівнюється до плагіату та академічного шахрайства:

3.2.1. Пряме копіювання (Плагіат)

Подання тексту, повністю або значною мірою згенерованого ШІ, як власної, оригінальної роботи. Це стосується як цілої роботи, так і окремих абзаців.

3.2.2. Використання під час контрольних заходів

Будь-яке використання інструментів ШІ під час іспитів, тестів (включаючи онлайн-тестування), якщо це не було прямо та письмово дозволено науково-педагогічним працівником для конкретного завдання.

3.2.3. Фальсифікація та вигадання

Використання ШІ для створення фальшивих даних, неіснуючих посилань на літературу, фейкових цитат чи результатів досліджень.

3.2.4. Делегування ключових завдань

Перекладання на ШІ основного аналітичного чи творчого завдання роботи. Наприклад, замість самостійного аналізу ринкової ситуації здобувач дає ШІ запит: «Проаналізуй ринок смартфонів в Україні та напиши висновки», а потім подає отриманий текст як результат власного аналізу.

3.2.5. Виконання роботи за іншого

Використання ШІ для відповідей, виконання групових завдань від імені здобувача, якщо це не передбачає його активної інтелектуальної участі.

3.3. Вимоги до декларування та цитування

Прозорість є ключовим елементом відповідального використання ШІ.

3.3.1. Обов'язок декларування

Здобувач зобов'язаний декларувати факт використання інструментів генеративного ШІ у всіх письмових роботах, що підлягають оцінюванню, зокрема тезах.

Виняток: декларування не вимагається для базових завдань, як-от перевірка орфографії чи граматики за допомогою вбудованих редакторів (наприклад, в MS Word).

3.3.3. Формат декларації

Декларація має бути представлена в окремому документі «Декларація про використання ШІ».

Декларація повинна містити:

назву інструменту та компанію-розробника (наприклад, ChatGPT від OpenAI, Gemini від Google);

чіткий перелік завдань, для яких використовувався ШІ;

	підтвердження, що здобувач несе повну відповідальність за фінальний зміст роботи. Приклад повної декларації: Декларація про використання ШІ Під час підготовки даних тез було використано інструмент ChatGPT-4 (OpenAI). Його було застосовано для таких допоміжних завдань: генерація ідей для структури роботи на етапі планування; перефразування трьох речень у розділі 2 для покращення стилістики; генерація базового шаблону для SWOT-аналізу, який був згодом самостійно заповнений та проаналізований. Весь основний текст, аналіз, інтерпретація даних та висновки є результатом моєї власної інтелектуальної праці. Я перевінив(ла) всю інформацію, отриману від ШІ, на точність та достовірність і несу повну відповідальність за зміст цієї роботи.
Відпрацювання пропусків занять	Пропущені заняття в обов'язковому порядку відпрацьовуються: лекційні – шляхом конспектування відповідних тем, практичні – шляхом виконання практичних ситуацій.
Допуск до підсумкового контролю	Підсумковий контроль – екзамен. До екзамену допускаються всі здобувачі, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів. Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компонента для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену. Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компонента, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування при усному екзамені. Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компонента для здобувачів заочної форми навчання оцінюється в 100 балів, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти.
Академічна доброчесність	Положення про дотримання академічної доброчесності педагогічними та науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти http://www.vtei.com.ua/doc/dtu/pol/35.pdf. Політика застосування штучного інтелекту (ШІ) http://www.vtei.com.ua/doc/dtu/pol/96.pdf.
Інші складові політики компонента	Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені робочою програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він / вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації НПП.

Затверджено на засіданні кафедри товарознавства, експертизи та торговельного підприємництва 26.01.2026, протокол № 01.

Науково-педагогічний працівник

Віталій ШАРКО

Завідувач кафедри

Алла ТЕРНОВА